

10 april 2023

Geacht Statenlid,

Van harte gefeliciteerd met uw benoeming als Statenlid van de provincie Noord-Holland. Een van de meest urgente dossiers op het bord van de provincie is Tata Steel. Met deze brief willen wij als omwonenden-organisaties en Greenpeace Nederland graag onze zorgen kenbaar maken [over \(het proces rond\) de huidige Heracluss-plannen](#), waarvan u onlangs door de gedeputeerde op de hoogte bent gesteld. Wij noemen het bewust 'Heracluss' en niet 'Heracluss-Groen Staal', omdat het predicaat 'groen' nog niet toepasbaar is op de huidige plannen. Ook wat betreft gezondheidswinst zijn we enorm teleurgesteld in de ambities van dit plan.

Het is daarom des te belangrijker dat het participatieproces, zoals nu door de provincie en Tata Steel gelanceerd, goed wordt ingevuld zodat burgers betekenisvol en veilig hun input kunnen leveren. Wat ons betreft is dit nu niet het geval. Daarom vragen we graag uw aandacht voor onderstaande punten.

Het gaat over **drie thema's**: participatie, een groene toekomst en een gezonde toekomst. Onder elk thema hebben we enkele concrete verzoeken aan u onderstreept.

Participatieplan legt veel macht bij Tata Steel

Het doel van een participatietraject is om de effecten van het project in beeld te brengen en alternatieven te overwegen. Iedereen moet hier de ruimte krijgen om informatie te delen, mee te denken, belangen te delen en oplossingen aan te dragen. Gezien de gevoeligheid van dit dossier en de reputatie die Tata Steel heeft bij omwonenden, begrijpen wij niet waarom het participatieproces deels in handen is gelegd van Tata Steel.

De eerste fase is op 22 maart aangekondigd en loopt op 3 mei al af. Omwonenden en andere belanghebbenden mogen bij Tata Steel reageren op o.a. het Participatieplan en onderzoekswensen meegeven voor de cruciale Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) en Milieueffectrapportage (MER). De volgende zaken vallen op:

- Een van de [provinciale uitgangspunten voor participatie](#) is dat er bij participatie ruimte moet zijn voor invloed. Het is in het Participatieplan echter niet duidelijk hoe de mogelijkheden voor burgers om echt invloed uit te oefenen worden geborgd. Er wordt bijvoorbeeld nergens uitgewerkt waar de participatiebijeenvakkomsten precies aan moeten voldoen.
- Een ander provinciaal uitgangspunt voor participatie is: "De provincie streeft naar een inclusieve en representatieve bijdrage." Maar het voorliggende Participatieplan is niet inclusief, zolang Tata Steel het belangrijkste aanspreekpunt is. Burgers moeten namelijk **vertrouwen** hebben in het proces en de aanspreekpunten in het proces. Ze moeten zekerheid hebben dat de instantie die hun input ophaalt daarmee serieus aan de slag gaat. Omwonenden hebben afgelopen jaren heel duidelijk gemaakt dat ze dat vertrouwen niet hebben.
- Kritische omwonenden voelen zich **onveilig** om te participeren in een proces geleid door Tata Steel. Met Tata Steel als aanspreekpunt wordt dan ook voorbijgegaan aan de basisvoorwaarde bij participeren: draag zorg voor een veilige gespreksomgeving. De

[uitgelekte bedreigende berichten](#) door OR-leden en medewerkers bevestigen opnieuw wat de heersende bedrijfscultuur bij Tata Steel is en hoe er over bezorgde burgers wordt geoordeeld.

- Plan Heracless, bijbehorende documenten en processen zijn **complex** en voor burgers lastig te doorgronden. Om betekenisvolle, inclusieve, toegankelijke en zorgvuldige participatie te organiseren, duurt deze fase te **kort**. Een doorlooperperiode van nog geen 1,5 maand is ontoereikend. Bovendien is deze fase al gestart, zonder dat eerst is afgestemd met PS.
- De data van Tata zijn **onbetrouwbaar**. Zo beweert Tata nog altijd dat de kankerverwekkende PAK's zijn gehalveerd, terwijl dit nog steeds niet onafhankelijk geverifieerd is. Tegelijkertijd heeft de OD NZKG diverse onderzoeksvragen, waarschuwingen en zelfs een [aangifte tegen Tata Steel](#) uitstaan, die te maken hebben met de uitstoot van PAK's. Vorig jaar bleek het elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV) met de opgegeven jaarcijfers voor PAK's niet te kloppen. Bij de eerste metingen van OD NZKG vorig jaar bij de Kookgasfabriek 2 werd [een ontoelaatbare hoge uitstoot van PAK's](#) geconstateerd en daarvoor een Last Onder Dwangsom opgelegd.

Hoe kunnen burgers dan nog vertrouwen hebben in de emissiecijfers die Tata Steel straks oplevert in het kader van het project Heracless?

- Tata Steel laat ook voor het MER en de vergunningsaanvragen (milieu)onderzoeken uitvoeren. Dat is onderdeel van een 'normaal' proces, maar dit is geen normale casus. Er zijn meerdere malen vraagtekens gesteld bij de cijfers die Tata Steel had opgeleverd en bij de afstelling van de meetinstrumenten die Tata gebruikt. Er is in het geval van Tata Steel voldoende aanleiding voor de provincie om af te wijken van het 'normale' proces en de benodigde (milieu)onderzoeken niet door Tata te laten uitvoeren, maar dat bijvoorbeeld als provincie zelf te laten doen (in afstemming met de klankbordgroep van omwonenden).
- Er zou in opdracht van het ministerie I&W **onafhankelijk onderzoek** plaatsvinden naar de impact van de waterstofroute. Zover bekend heeft dit onderzoek (nog) niet plaatsgevonden.
- Burgers worden verwacht binnen 1,5 maand input te leveren terwijl **cruciale informatie ontbreekt** in de tot nu toe openbaar gemaakte plannen van Tata. Bijvoorbeeld:
 - de te verwachten (extra) effecten (in stof, geluid en stikstof) tijdens de transitiefase;
 - wat de afname is van stoffen (CO₂, NO_x, PAK's, SO_x, fijnstof, ZZS) door sluiting van de Kookgasfabriek 2 en een Hoogoven;
 - de toename van deze stoffen bij de nieuw te openen fabrieken (DRI, EAF, etc.);
 - de uitstoot van deze stoffen bij reeds bestaande (veranderde) installaties;
 - de absolute getallen achter de reeds gepubliceerde percentages.
- Tegelijkertijd worden er **te strakke kaders** gesteld waarbinnen burgers tijdens het participatietraject voorstellen mogen aandragen. Ideeën over scenario's waarin Tata Steel bijvoorbeeld afschaalt, circulair wordt en Kookgasfabriek 2 eerder sluit, lijken bij voorbaat te zijn uitgesloten.

Hoewel later nog wel ruimte is om zienswijzen in te dienen, is het juist in deze vroege fase belangrijk dat burgers betekenisvol input kunnen leveren. Omwonenden en andere belanghebbenden mogen de plannen nu echter aanhoren, terwijl Tata Steel de voorwaarden bepaalt. Tata Steel gebruikt het participatieproces om zelf invloed uit te oefenen op de politieke besluitvorming. Dat is de omgekeerde wereld.

Bovendien heeft u als Provinciale Staten besloten dat participatieplannen bij grote projecten eerst aan u moeten worden voorgelegd. Dat is nog niet gebeurd.

Wij verzoeken u in de komende PS-vergadering te besluiten het huidige participatieproces aan te passen, weg te halen bij Tata Steel en te beleggen bij de provincie.

Tevens verzoeken we u om er bij GS op aan te dringen de kaders en randvoorwaarden waarbinnen burgers oplossingen en alternatieven mogen aandragen, zoals genoemd in de Notitie Voornemen Heracless, te herzien en te verruimen. Het is verstandig als GS daarover het gesprek aangaat met de omwonenden-organisaties.

Heracless-plan is niet groen

Om meerdere redenen zouden wij de huidige plannen van Tata Steel graag aangepast zien, alternatieven onafhankelijk willen laten verkennen, en daarover participeren:

- De benodigde waterstof zal aanvankelijk worden geproduceerd met aardgas (grijze waterstof). Daarmee behaalt Tata Steel een CO₂-emissiereductie van slechts 35% in 2030 (daarbij rekent Tata Steel de ketenemissies van aardgas niet mee, terwijl die aanzienlijk kunnen zijn). Dit is niet in lijn met het CO₂-reductiedoel in het Klimaatakkoord van Parijs. Tata Steel wil geleidelijk overstappen op groene waterstof, maar als die groene waterstof duurder is dan de grijze, wat gebeurt er dan? Mag de overheid/belastingbetaler dat dan ook betalen? Of als er voorlopig geen groene waterstof voor Tata Steel beschikbaar komt, wordt er dan toch langer gekozen voor de grijze? Is er überhaupt genoeg groene waterstof beschikbaar voor de huidige productie? (de emissiereductie-cijfers van Tata Steel gaan uit van 7,2 miljoen ton staal, hoewel de productiecapaciteit 8 miljoen ton is.) Daarvoor is [6 Gigawatt](#) wind op zee nodig, wat neerkomt op 1000 windmolens van 6 megawatt.
- Het probleem is dan ook dat de Heracless-plannen blijven inzetten op lineaire productie van staal door middel van import en oneindige winning van ijzererts, en maar maximaal rond de 22% toevoeging van gerecycled staal. Dat staat haaks op de circulariteitsdoelen van de Nederlandse overheid: 50% minder grondstoffenverbruik in 2030 en een 100% circulaire economie in 2050. Bovendien wordt er geen rekening gehouden met de benodigde transitie die de komende jaren in verschillende sectoren wordt ingezet naar het gebruik van natuurlijke (bio-based) materialen, wat de consumptie van staal omlaag zal brengen. De staalmarkt zal dus enorm veranderen de komende 30 jaar. Met het oog op toekomstbestendigheid en circulariteit is het dus nodig nu een integraal plan te maken om het aandeel gerecycled staal op te bouwen naar 100%. Met de huidige gekozen technische route kan dit niet. Daarom willen wij ook inspraak over de technische route (wordt nu niet toegestaan). In Notitie Voornemen Heracless wordt verwezen naar randvoorwaarden, maar circulariteit als doel, belang of randvoorwaarde ontbreekt, en er wordt gesteld dat de productiecapaciteit van 8 miljoen ton sowieso niet wordt gewijzigd.
- In Notitie Voornemen Heracless wordt gesproken over het belang van Tata Steel voor de werkgelegenheid. Een [recent rapport van Intelligence Group](#) laat zien dat er geen werkloosheidsprobleem hoeft te zijn als onderdelen van Tata Steel sluiten of de productie krimpt. In de regio staan werknemers in de rij voor de vakmensen van Tata Steel en mensen die werken in de keten van toeleveranciers.

We verzoeken u een proces in gang te zetten waarbij alternatieven voor het huidige plan via een maatschappelijke kosten-batenanalyse onafhankelijk verkend worden (zoals vaker gevraagd en voorgesteld door omwonenden via o.a. [de startnotitie van CE Delft in 2021](#)).

Heracless-plan is niet gezond

Wij zijn ernstig teleurgesteld in de 'schone' effecten die we terugzien in Heracless [volgens de pas gepubliceerde cijfers van Tata Steel](#). De beloofde resultaten vanuit de Roadmap Plus zijn niet onafhankelijk te verifiëren. In het laatste onderzoek stelt RIVM geen (positieve of negatieve) effecten van reeds uitgevoerde maatregelen te kunnen vaststellen. Verder is de scope van de plannen niet duidelijk, wat is wel en niet onderdeel van de uitstootgegevens? Waar zijn de gegevens over geluid en stank? Die zijn nu geen onderdeel van de plannen. In de Heracless plannen blijkt gezondheid een ondergeschikte rol te spelen, terwijl die juist op één zou moeten staan..

Zo stagneert de reductie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) volgens de cijfers van Tata Steel na de Roadmap Plus. Pas na fase 2 (op zijn vroegst gepland in 2035) is er mogelijk uitzicht op significante reductie. Gezien de ongewenste hoeveelheid zware metalen en lood in de leefomgeving van jonge kinderen in de IJmond, is dit onacceptabel. Vergelijkbare zorgen gelden ook voor PAK's en stikstof. De afname van fijnstof is niet in lijn met het Schone Lucht Akkoord en de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). [De IJmond blijft volgens het RIVM ook na 2035 de fijnstof hotspot van Nederland](#).

Ten slotte is de sluiting van de meest vervuilende installatie (Kookgasfabriek 2) volgens deze plannen op zijn vroegst in 2029. Gezien de impact op de samenleving, zowel qua stikstof (natuur) als gezondheid, is dit onverantwoord.

Wij verzoeken u te borgen dat bovengenoemde onderwerpen onderdeel kunnen worden van het participatieproces en serieus worden meegenomen in verdere besluitvorming in het kader van project Heracless.

Wij verzoeken u ervoor te pleiten dat de Heracless-plannen in lijn worden gebracht met het Schone Lucht Akkoord, de WHO-advieswaarden, het klimaatakkoord van Parijs en de Europese en Nederlandse circulariteitsdoelen.

Wij verzoeken u een snelle sluiting van Kookgasfabriek 2 voorwaardelijk te maken voor verdere facilitering door de provincie van de gecoördineerde procedure voor het project Heracless.

Wij hopen dat u in uw termijn als Statenlid een gezonde toekomst voor omwonenden op één zet. Graag gaan wij op basis van deze brief nader met u in gesprek. Ook voor vragen of commentaar houden wij ons van harte aanbevolen.

Met vriendelijke groet,

Vera van Waardenburg, Dorpsraad Wijk aan Zee

Sanne Walvisch, FrisseWind.nu

Antoinette Verbrugge, Gezondheid op 1

Bas van den Born, IJmondig

Dirk Weidema, Milieuplatform IJmuiden Noord

Willem Wiskerke, Stichting Greenpeace Nederland